យន្តការសិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ

លោកមេធាវី វង់ គុន*

១. សេចក្ដីផ្ដើម

ក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី២ (១៩៣៩-១៩៤៥) មានសន្និសីទអន្តរជាតិមួយត្រូវបានរៀបចំឡើងចាប់ពីខែមេសា-មិថុនា ១៩៤៥ នៅទីក្រុងសាន់ហ្វ្រាន់ស៊ីស្កូ សហរដ្ឋអាមេរិច ដើម្បីពិភាក្សាលើអត្ថបទច្បាប់មួយដែលក្រោយមកត្រូវបានស្គាល់ជាទូទៅថា ធម្មនុញ្ញសហប្រជា-ជាតិ។ ក្នុងឱកាសបិទសម័យប្រជុំនៃអង្គសន្និសិទ្ទិនេះនៅថ្ងៃទី២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៤៥ ធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិត្រូវបានបើកឱ្យចុះហត្ថលេខា ហើយធម្មនុញ្ញនេះបានចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី២៤ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៤៥ គឺជាថ្ងៃដែលអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវបានបដិសន្ធិឡើង។ សព្វថ្ងៃនេះអង្គការសហប្រជាជាតិមានសមាជិកចំនួន១៩៨រដ្ឋ។ សសរស្តម្ភនៃធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិមានបីគឺ៖

- សន្តិភាព និងសន្តិសុខពិភពលោក
- សិទ្ធិមនុស្ស និងនីតិរដ្ឋ
- ការអភិវឌ្ឍន៍

សសរស្តម្ភទាំងបីនេះប្រៀបបាននឹងមុំចង្ក្រានដែលត្រូវពឹងអាស្រ័យគ្នាទៅវិញទៅមក។ ធម្មនុញ្ញនេះ បានបង្កើតស្ថាប័នសហប្រជាជាតិធំៗចំនួន៦ គឺមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ក្រុមប្រឹក្សាអាណាព្យាបាល និងលេខាធិការដ្ឋានអង្គការសហប្រជាជាតិ។ លេខាធិការដ្ឋានគឺជាសេនាធិការប្រតិបត្តិរបស់សហប្រជាជាតិ។ លេខាធិការដ្ឋានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការកំណត់របៀបវារៈពីការប្រជុំពិភាក្សា និងការប្រជុំធ្វើសេចក្ដីសម្រេចរបស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខនិងក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម និងការអនុវត្តសេចក្ដីសម្រេចរបស់ស្ថាប័នទាំងនេះ។ អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ គឺជាប្រធានលេខាធិការដ្ឋាននេះ។

លេខាធិការដ្ឋានសហប្រជាជាតិ ត្រូវបានបែងចែកជា១០ការិយាល័យ៖

១. ការិយាល័យប្រតិបត្តិរបស់អគ្គលេខាធិការ

* លោក វង់ គុន មេធាវីនៅការិយាល័យ Legal Town Law Firm

២. ការិយាល័យត្រួតពិនិត្យសេវាផ្ទៃក្នុង

៣. ការិយាល័យកិច្ចការនីតិកម្ម (ជាការិយាល័យមួយធ្វើការជាមួយសាលាក្តីខ្មែរក្រហម)

៤. ការិយាល័យកិច្ចការរំសាយអាវុធ

៥. ការិយាល័យសម្របសម្រួលកិច្ចការមនុស្សធម៌

៦. ការិយាល័យឧត្តមស្នងការសិទ្ធិមនុស្ស (មានការិយាល័យនៅភ្នំពេញ)

៧. ការិយាល័យឧត្តមស្នងការជនភៀសខ្លួន (មានការិយាល័យនៅភ្នំពេញ)

៨.ការិយាល័យគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម (មានការិយាល័យនៅភ្នំពេញ)

៩.ការិយាល័យតំណាងជាន់ខ្ពស់សម្រាប់ប្រទេសតតិយលោក ប្រទេសមិនសូវអភិវឌ្ឍន៍ និងប្រទេសជាកោះ តូចៗកំពុងអភិវឌ្ឍន៍

១០. ការិយាល័យកិច្ចការអវកាស

ក្រៅពីទីស្នាក់ការធំនៅបូរីញូយក សហប្រជាជាតិក៏មានទីស្នាក់ការនៅទីក្រុងហ្សឺណែវ ប្រទេសស្វីស ទីស្នាក់ការនៅទីក្រុងណៃរ៉ូប៊ី ប្រទេសកេនយ៉ា និងទីស្នាក់ការនៅទីក្រុងវៀន ប្រទេសអូទ្រីស។ ក្រៅពីទីស្នាក់ការខាងលើនេះ សហប្រជាជាតិក៏នៅមានស្នាក់ការក្រុមប្រឹក្សា សេដ្ឋកិជ្ជ និងសង្គមនៅតាមតំបន់មួយចំនួន ដូចជានៅបាងកកជាដើម។

ខាងលើនេះ គ្រាន់តែចង់រំលេចពីទីតាំងនៃការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សដែលមានទីស្នាក់ការនៅទីក្រុងហ្សឺណែវ ដោយសារតែការិយាល័យឧត្តមស្នងការគឺជាលេខាធិការដ្ឋាននៃយន្តការ ឬស្ថាប័នសិទ្ធិមនុស្សសហប្រជាជាតិទាំងអស់។

យន្តការសិទ្ធិមនុស្សសហប្រជាជាតិ ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយឈរលើមូលដ្ឋានពីរៈ

- ស្ថាប័នដែលបង្កើតឡើងដោយឈរលើមូលដ្ឋានធម្មនុញ្ញ គឺមានក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស
- ស្ថាប័នដែលបង្កើតឡើងដោយឈរលើមូលដ្ឋានសន្ធិសញ្ញា គឺស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញា

២. ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស

គឺជាស្ថាប័នអន្តររដ្ឋាភិបាល នៅក្នុងប្រព័ន្ធសហប្រជាជាតិទទួលខុសត្រូវពង្រឹងការលើកស្ទួយ និងការការពារសិទ្ធិមនុស្ស នៅជុំវិញពិភពលោក និងដោះស្រាយស្ថានភាពនៃការរំលោភបំពានសិទ្ធិ និងផ្តល់អនុសាសន៍ពីដំណោះស្រាយនោះ។ ក្រុមប្រឹក្សានេះមានសមត្ថភាពពិភាក្សាគ្រប់បញ្ហា និងស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្ស។

គួរកត់សំគាល់ថា កាលពីមិនទាន់មានក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស អង្គការសហប្រជាជាតិ មានគណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្ស (កុំច្រឡំជាមួយគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សដែលជាស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាមួយបង្កើតឡើងដោយកតិកាសញ្ញា ស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ)។ គណៈកម្មការនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងតាំងពីឆ្នាំ១៩៤៦ គឺមួយឆ្នាំក្រោយពីការបង្កើតអង្គការសហប្រជាជាតិ។ គណៈកម្មការនេះត្រូវបានបង្កើតដើម្បីការពារសិទ្ធិ និងសេរីភាពជាមូលដ្ឋានរបស់មនុស្សគ្រប់រូប។ គណៈកម្មការនេះ មានសមាជិកចំនួន៥៣រដ្ឋសមាជិក បោះឆ្នោតជ្រើសតាំងដោយក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គម។ ក្នុងចំណោមសមាជិកទាំងអស់ គ្មានសមាជិកណាមួយជាសមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍នោះទេ។ ការបោះឆ្នោតត្រូវធ្វើរៀងរាល់ខែឧសភា ដោយបោះឆ្នោតជ្រើសយក១/៣ នៃសមាជិកគណៈកម្មការដើម្បីជំនួសសមាជិកដែលត្រូវដល់វេនចាកចេញ។ សមាជិក ម្នាក់ៗមានអាណត្តិរយៈពេល៣ឆ្នាំ ហើយអាចឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោតជាថ្មីបាន។ ចំនួនសមាជិកទាំង៥៣រដ្ឋនេះត្រូវបានបែងចែកទៅតាមតំបន់ភូមិសាស្ត្រដូចខាងក្រោម៖

រដ្ឋនៅអាហ្វ្រិចៈ ១៥រដ្ឋ

រដ្ឋនៅអាស៊ីៈ ១២រដ្ឋ

រដ្ឋនៅអឺរ៉ុបខាងកើតៈ ៥រដ្ឋ

រដ្ឋនៅអាមេរិចឡាទីន និងតំបន់ការ៉ាប៊ីនៈ ១១រដ្ឋ

រដ្ឋនៅអឺរ៉ុបខាងលិច និងរដ្ឋដទៃទៀតៈ ១០រដ្ឋ (បច្ចឹមលោក)

ក្នុងអំឡុងសម័យប្រជុំប្រចាំឆ្នាំរបស់ខ្លួន មានប្រតិភូមិនតិចជាង៣០០០នាក់ បានមកចូលរួមជាទៀងទាត់ ភាគច្រើនមកពីរដ្ឋសមាជិក រដ្ឋសង្កេតការណ៍ និងតំណាងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល។ ជារៀងរាល់ឆ្នាំ គណៈកម្មការនេះបានអនុម័តសេចក្តីសម្រេចមិនតិចជាង១០០ សេចក្តីសម្រេចនោះទេ អំពីបញ្ហានានាពាក់ព័ន្ធនឹងបុគ្គលនៅក្នុងគ្រប់តំបន់និងគ្រប់កាលៈទេសៈ។ រាល់សម័យប្រជុំ មានការជួយជ្រោមជ្រែងពីអនុគណៈកម្មការស្តីពីការលើកស្ទួយ និងការការពារសិទ្ធិមនុស្ស ក្រុមការងារមួយចំនួនធំ និងបណ្តាញនៃអ្នករាយការណ៍ អ្នកតំណាង អ្នកជំនាញជាឯកត្តបុគ្គល ដែលមានអាណត្តិត្រូវរាយការណ៍មកគណៈកម្មការពីបញ្ហាជាក់លាក់នានា។ គណៈកម្មការក៏ធ្វើជាវេទិកាមួយដែលប្រទេសនានាទាំងតូចទាំងធំ ក្រុមអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សមកពីគ្រប់ទិសទី សំដែងពីការព្រួយបារម្ភរបស់ពួកគេ។ នាសម័យប្រជុំម្តងៗ មានតែស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សរបស់រដ្ឋមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះ ត្រូវបានយកមកពិនិត្យ។

ពេលដែលក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សត្រូវបានបង្កើតឡើង គណៈកម្មការនេះ លែងមានអត្ថិភាពតទៅទៀតហើយ។

ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅថ្ងៃ១៥ មីនា ២០០៦ តាមរយៈសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនលេខ៦០/២៥១ ដែលទន្ទឹមគ្នានោះ ក៏បង្កើតយន្តការនៃការត្រួតពិនិត្យជាសកលតាមកាលកំណត់។ សម័យប្រជុំលើកទី១របស់ក្រុមប្រឹក្សានេះ ប្រព្រឹត្តទៅពីថ្ងៃ១៩ ដល់៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦។

ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស មានសមាជិកចំនួន៤៧រដ្ឋសមាជិកសហប្រជាជាតិ ដែលត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងដោយផ្ទាល់ និងសម្ងាត់ដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ។ មហាសន្និបាត តែងតែគិតគូរដល់រដ្ឋបេក្ខភាព ដែលបានចូលរួមយ៉ាងសកម្ម ក្នុងការលើកស្ទួយ និងការការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងរដ្ឋបេក្ខភាពណាដែលមានការតាំងចិត្ត និងការប្តេជ្ញាចិត្តដោយស្ម័គ្រចិត្តដល់ការលើកស្ទួយ និងការការពារសិទ្ធិមនុស្ស។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសរើសតាមចំនួនកូតានៃតំបន់ភូមិសាស្ត្រដូចខាងក្រោម៖

រដ្ឋនៅអាហ្វ្រិច៖ ១៣រដ្ឋ

រដ្ឋនៅអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិច៖ ១៣រដ្ឋ

រដ្ឋនៅអាមេរិចឡាទីន និងតំបន់ការ៉ាប៊ីន៖ ៨រដ្ឋ

រដ្ឋនៅអឺរ៉ុបខាងលិច និងរដ្ឋដទៃទៀត៖ ៧រដ្ឋ

រដ្ឋនៅអឺរ៉ុបខាងកើត៖ ៦រដ្ឋ

សមាជិកទាំងអស់មានអាណត្តិរយៈពេល៣ឆ្នាំ ហើយមិនអាចឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោតបានភ្លាមទេ ក្រោយពីបានកាន់២អាណត្តិជាប់ៗគ្នាហើយនោះ។

គួរកត់សំគាល់ថា សមាជិកទាំង៤៧រូបនេះ គឺជាឯកអគ្គរាជទូត/រដ្ឋទូតតំណាងឱ្យរដ្ឋសមាជិកទាំងនេះ។ ដោយឡែក ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សគឺ ជាប្រធានដូរវេនរៀងរាល់ឆ្នាំ និងមានអនុប្រធាន៥រូបតំណាងឱ្យតំបន់ទាំង៥ខាងលើ។

រហូតដល់១ឆ្នាំក្រោយមក គឺនៅថ្ងៃទី១៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៧ ទើបក្រុមប្រឹក្សានេះ បានអនុម័តសេចក្តីសម្រេចលេខ៥/១ ដើម្បីបង្កើតនីតិវិធីនិងយន្តការធ្វើការរបស់ខ្លួន រួមទាំងនីតិវិធីបណ្តឹង និងគណៈកម្មាធិការប្រឹក្សាយោបល់។ លើសពីនេះ ក្រុមប្រឹក្សានេះក៏បានអនុម័តបន្តយកនីតិវិធីពិសេសរបស់អតីតគណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្សផងដែរ។

ក. គណៈកម្មាធិការប្រឹក្សាយោបល់៖ មានអ្នកជំនាញ១៨រូប បង្កើតឡើងដើម្បីបំពេញភារកិច្ចជា "ក្រុមផ្តល់គំនិត"ដល់ក្រុមប្រឹក្សានិងធ្វើការក្រោមការណែនាំពីក្រុមប្រឹក្សា។ គួរកត់សំគាល់ជាថ្មីម្តងទៀតថា សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សមិនមែនសុទ្ធតែជាអ្នកជំនាញខាងសិទ្ធិមនុស្សនោះទេ ពួកគាត់គឺជាឯកអគ្គរាជទូត/រដ្ឋទូតនៃប្រទេសដែលត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើសជាសមាជិក

ក្រុមប្រឹក្សានេះតែប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះ គណៈកម្មាធិការប្រឹក្សាយោបល់នេះ ដើរតួនាទីមួយយ៉ាងសំខាន់ ជួយដល់សមាជិកក្រុមប្រឹក្សា លើគ្រប់ទិដ្ឋភាពសិទ្ធិមនុស្ស និងក្នុងគ្រប់កាលៈទេសៈ។ គណៈកម្មាធិការនេះបង្កើតឡើងដើម្បីជំនួសអនុគណៈកម្មការស្ដីពីការលើកស្ទួយ និងការការពារសិទ្ធិមនុស្ស របស់អតីតគណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្ស។

ខ. នីតិវិធីបណ្ដឹង៖ ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីដោះស្រាយករណីរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សធ្ងន់ធ្ងរ ឬជាប្រព័ន្ធដែលកើតមានឡើងនៅផ្នែកណាមួយក្នុងពិភពលោកនេះ ឬក្នុងកាលៈទេសៈណាមួយ។ នីតិវិធីបណ្ដឹង បើកឱ្យមានការប្ដឹងផ្ទាល់ទៅក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សដោយបុគ្គលក្រុមបុគ្គល ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែលអះអាងថាខ្លួនជាជនរងគ្រោះ នៃការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្ស ឬក៏ដឹងដោយផ្ទាល់ ជឿជាក់ពីការរំលោភបំពានបែបនេះ។ ដូចនីតិវិធីលេខ១៥០៣ របស់អតីតគណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្សដែរ គឺជានីតិវិធីមួយសំងាត់ ដើម្បីលើកកំពស់កិច្ចសហការជាមួយរដ្ឋសមាជិកពាក់ព័ន្ធ។ នីតិវិធីបណ្ដឹងថ្មីនេះ ត្រូវបានកែសម្រួលឡើងវិញតាមការចាំបាច់ ដើម្បីធានាថា នីតិវិធីនេះមិនលំអៀង សត្យានុម័ត មានប្រសិទ្ធភាព ដោយគិតគូរដល់ជនរងគ្រោះ និងអនុវត្តបានឆាប់រហ័ស។ ចំពោះការអនុវត្តនីតិវិធីបណ្ដឹងនេះ អ្នកដាក់ពាក្យប្ដឹងត្រូវគោរពតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃការដាក់ពាក្យបណ្ដឹង ដើម្បីឱ្យបណ្ដឹងអាចទទួលយកបានដោយក្រុមប្រឹក្សា។ លក្ខខណ្ឌតម្រូវទាំងនេះរួមមាន៖

- មិនត្រូវបានបង្ហាញថាបណ្ដឹងនេះមានចេតនាកេងចំណេញនយោបាយ ហើយកម្មវត្ថុនៃបណ្ដឹងត្រូវស្របនឹងធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិ សេចក្ដីប្រកាសជាសកលស្ដីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងលិខិតុបករណ៍ដទៃទៀតដែលនៅជាធរមានក្នុង វិស័យច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស

- ត្រូវផ្ដល់ការអធិប្បាយពីអង្គហេតុនៃការចោទប្រកាន់ពីការរំលោភបំពានរួមទាំង សិទ្ធិទាំងឡាយដែលត្រូវបានអះអាងថាត្រូវបានរំលោភបំពាន

- ពាក្យបណ្ដឹង មិនត្រូវសរសេរដោយវាយប្រហារ។ ទោះជាយ៉ាងណា ពាក្យពេជ្រវាយប្រហារទាំងនេះ នឹងមិនទុកជាលក្ខខណ្ឌទាត់ចោលបណ្ដឹងទេ បើសិនជាពេលដែលលុបចេញទៅ ពាក្យបណ្ដឹងនៅតែបំពេញបានតាមលក្ខ ខណ្ឌតម្រូវនៃការដាក់ពាក្យបណ្ដឹង

- ពាក្យបណ្ដឹងនេះ អាចដាក់ជាឯកត្តបុគ្គល ឬជាក្រុមនៃបុគ្គលដែលអះអាងថា ជាជនរងគ្រោះនៃការរំលោភបំពានសិទ្ធិមុនស្ស និងសេរីភាពជាមូលដ្ឋាន ឬបណ្ដឹងនេះអាចដាក់ដោយបុគ្គលណាម្នាក់ ឬក្រុមបុគ្គលណាមួយ ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ធ្វើឡើងដោយសុទ្ធចិត្តស្របតាមគោលការណ៍សិទ្ធិមនុស្ស

- មិនត្រូវពឹងអាស្រ័យទាំងស្រុងលើព័ត៌មាន ឬរបាយការណ៍ដែលមាននៅតាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ គឺត្រូវតែមាន ភស្តុតាងច្បាស់លាស់

- មិនមែនសំដៅដល់តែមួយករណីដែលបានដោះស្រាយ ឬកំពុងដោះស្រាយដោយនីតិវិធីពិសេស ស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញា ឬស្ថាប័នសិទ្ធិមនុស្សដទៃទៀតទាំងនៅសហប្រជាជាតិ ទាំងនៅថ្នាក់តំបន់

- ជាករណីដែលបានប្រើប្រាស់អស់ដំណោះស្រាយក្នុងស្រុក វាលែងតែករណីនេះ ស្តែងមកថានឹងមិនមានប្រសិទ្ធភាព ឬមានការពន្យារពេលយូរហួសហេតុពេកនៅក្នុងយន្តការក្នុងស្រុក។

បើពាក្យបណ្តឹង បំពេញបានតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនេះហើយ អ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងអាចផ្ញើរសារអេឡិចត្រូនិចទៅកាន់៖ E-mail: CP@ohchr.org ឬទូរសារ Fax: (41 22) 917 90 11 ឬដាក់ពាក្យទៅកាន់អាស័យដ្ឋាន៖

Complaint Procedure Unit

Human Rights Council Branch

Office of the High Commissioner for Human Rights

CH-1211 Geneva 10, Switzerland

ចំពោះរូបមន្តនៃពាក្យបណ្តឹងអាចទាញយកបានតាមរយៈគេហទំព័រ៖ http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/ComplaintProcedure/Pages/HRCComplaintProcedureIndex.aspx

គ. យន្តការត្រួតពិនិត្យជាសកលតាមកាលកំណត់ (UPR)

យន្តការពិនិត្យជាសកលតាមកាលកំណត់ (UPR) គឺជាដំណើរការតែមួយគត់អំពីកំណត់ត្រាសិទ្ធិមនុស្សរបស់រដ្ឋសមាជិកនីមួយៗ ទាំង១៩៣ប្រទេសនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ។ ដោយមានគោលដៅខ្ពស់បំផុត ក្នុងការធ្វើឲ្យកាន់តែប្រសើរដល់ស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅគ្រប់រដ្ឋដែលស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ UPR ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីបង្កើន គាំទ្រ និងពង្រីកការលើកស្ទួយ និងការការពារសិទ្ធិមនុស្សនៅតាមប្រទេសនីមួយៗ។ UPR គឺជាដំណើរការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋ ដែលផ្តល់ឱកាសដល់រដ្ឋនីមួយៗ ប្រកាសពីការចាត់វិធានការនានា ដើម្បីធ្វើឲ្យប្រសើរដល់ស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងប្រទេស និងបំពេញកាតព្វកិច្ចសិទ្ធិមនុស្សរបស់ខ្លួននៅចំពោះមុខរដ្ឋដទៃទៀត និងចំពោះមុខសាធារណៈជនទូទៅ។ UPR បង្កើតឱកាសផ្តល់

ជំនួយបច្ចេកទេសដល់រដ្ឋនានា និងលើកកំពស់សមត្ថភាព របស់ពួកគេក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមសិទ្ធិមនុស្សប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងចែករំលែកការអនុវត្តន៍ល្អៗនៅក្នុងវិស័យសិទ្ធិមនុស្ស រវាងរដ្ឋនានានិងដៃគូដទៃទៀត។ ជាទិដ្ឋភាពចំបងមួយរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស UPRត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីធានាឲ្យមានការពិនិត្យដោយស្មើភាពគ្នាដល់រដ្ឋទាំងអស់ នៅពេលស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សរបស់ពួកគេត្រូវបានយកមកវាយតម្លៃម្តងៗ។ គ្រប់រដ្ឋត្រូវស្ថិតនៅក្រោមដំណើរការដូចគ្នា និងការពិនិត្យដូចគ្នាដោយមិនគិតពីការផ្តល់សច្ចាប័នលើសន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សនោះទេ។ សព្វថ្ងៃនេះ មិនមានយន្តការសកលដទៃណារបៀបនេះនោះទេ។

ទិដ្ឋភាពតែមួយគត់នៃដំណើរការ UPR គឺថាវាឆ្លុះបញ្ចាំងនូវការប្រមូលផ្តុំនៃទស្សនៈអន្តរជាតិអំពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅតាមប្រទេសនីមួយៗដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ហើយអនុសាសន៍ដែលជាលទ្ធផលពីការពិនិត្យនេះ ត្រូវបានទទួលយកដោយស្ម័គ្រចិត្ត និងជាសាធារណៈដោយរដ្ឋដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ។

សម័យប្រជុំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស ត្រូវធ្វើទៀងទាត់ ៣ដង ក្នុងមួយឆ្នាំ ជាទូទៅក្នុងខែមីនាមានរយៈពេល៤សប្តាហ៍ ក្នុងខែមិថុនា មានរយៈពេល៣សប្តាហ៍ និង ក្នុងខែកញ្ញាមានរយៈពេល៣សប្តាហ៍។ ក្នុងករណីមានការស្នើសុំពីរដ្ឋសមាជិកយ៉ាងតិច១/៣ ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សអាចសម្រេចកោះប្រជុំពិសេសនៅពេលណាមួយក៏បាន ដើម្បីដោះស្រាយពីភាពអាសន្ន និងការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្ស។

ដំណើរការUPR

ការពិនិត្យត្រូវធ្វើឡើងរៀងរាល់៤.៥ឆ្នាំម្តង ដោយក្រុមការងារ UPR ដែលមានសមាជិកចំនួន៤៧រដ្ឋនៃក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស ទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ រដ្ឋសមាជិកដទៃទៀតរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ក៏អាចចូលរួមក្នុងកិច្ចពិភាក្សា/សន្ទនាជាមួយរដ្ឋដែលស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យផងដែរ។ រដ្ឋនីមួយៗដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ត្រូវបានជួយដោយក្រុមនៃរដ្ឋបីដែលដឹងថាជា"troikas"ធ្វើជាអ្នករាយការណ៍។ ការជ្រើសរើស troikas សម្រាប់រដ្ឋនីមួយៗ ត្រូវធ្វើតាមរយៈការចាប់ឆ្នោត បន្ទាប់ពីការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ។

ការត្រួតពិនិត្យនេះ ផ្អែកលើឯកសារចំនួនបី៖

១. ព័ត៌មានដែលផ្តល់ឲ្យដោយរដ្ឋដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដែលអាចធ្វើតាមទម្រង់ជា "របាយការណ៍ជាតិ"

២. ព័ត៌មានដែលមាននៅក្នុងរបាយការណ៍របស់អ្នកជំនាញការ និងក្រុមឯករាជ្យខាងសិទ្ធិមនុស្ស រួមមាននីតិវិធីពិសេស ស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្ស និងស្ថាប័នសហប្រជាជាតិដទៃទៀត។

៣. ព័ត៌មានពីដៃគូដទៃទៀត រួមទាំងស្ថាប័នសិទ្ធិមនុស្សជាតិ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល។

UPR វាយតម្លៃពីវិសាលភាពដែលរដ្ឋគោរពកាតព្វកិច្ចសិទ្ធិមនុស្សរបស់ខ្លួនដូចមានចែងក្នុង៖

(១). ធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិ

(២). សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស

(៣). លិខិតុបករណ៍សិទ្ធិមនុស្ស/សន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សដែលរដ្ឋនោះជាភាគី/បានផ្តល់សច្ចាប័ន

(៤). ការសន្យា និងការប្តេជ្ញាចិត្តដោយស្ម័គ្រចិត្តធ្វើដោយរដ្ឋនោះ និង

(៥). ច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិដែលនៅជាធរមាន។

ការពិនិត្យប្រព្រឹត្តទៅតាមរយៈកិច្ចសន្ទនាគ្នាជាអន្តរកម្ម រវាងរដ្ឋស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ និងសមាជិកដទៃទៀតរបស់សហប្រជាជាតិ។ កិច្ចពិភាក្សានេះប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំឡុងពេលកិច្ចប្រជុំរបស់ក្រុមការងារ UPR ដែលសមា ជិកណាក៏ដោយរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិអាចតាំងសំណួរ យោបល់ និង/ឬធ្វើអនុសាសន៍ដល់រដ្ឋដែលស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ។ រយៈពេលនៃការត្រួតពិនិត្យ គឺ៣ម៉ោង និង៣០នាទី។

បន្ទាប់ពីការពិនិត្យដោយក្រុមការងារ troikaនឹងរៀបចំរបាយការណ៍មួយ ដោយមានការចូលរួមពីរដ្ឋដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ និងជំនួយពីការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស។ របាយការណ៍នេះដែលត្រូវទុកជា "របាយការណ៍លទ្ធផល" រៀបរាប់យ៉ាងសង្ខេបពីកិច្ចសន្ទនាគ្នានោះ។ ដូច្នេះរបាយការណ៍នេះ មានសំណួរ យោបល់ និងអនុសាសន៍ដែលដាក់ដោយរដ្ឋនានាដល់រដ្ឋដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ព្រមទាំងការឆ្លើយតបរបស់រដ្ឋដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ។

ពេលវេលាត្រូវបានផ្តល់ឲ្យក្រុមការងារដើម្បីអនុម័ត "របាយការណ៍លទ្ធផល" នីមួយៗរបស់រដ្ឋដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យក្នុងអំឡុងសម័យប្រជុំនោះ។ រដ្ឋដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ

មានឱកាសផ្តល់យោបល់បឋមទៅលើអនុសាសន៍នានា ជ្រើសរើសថាព្រមទទួលយកឬគ្រាន់តែធ្វើការកត់សំគាល់លើអនុសាសន៍ទាំងនោះ។ ទាំងអនុសាសន៍ដែលបានទទួលយក និងអនុ-សាសន៍ដែលគ្រាន់តែធ្វើការកត់សំគាល់ ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងរបាយការណ៍នេះ។

បន្ទាប់មក របាយការណ៍នេះ ត្រូវដាក់ជូនសម័យប្រជុំពេញអង្គរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សដើម្បីទទួលការអនុម័ត។ នៅពេលនោះ រដ្ឋដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យអាចឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរ និងបញ្ហានានាដែលមិនទាន់បានឆ្លើយគ្រប់គ្រាន់នៅអំឡុងពេលក្រុមការងារ និងឆ្លើយតបចំពោះអនុសាសន៍ ដែលត្រូវបានលើកឡើងដោយ រដ្ឋនានាក្នុងអំឡុងពេលនៃការត្រួតពិនិត្យ។ ពេលវេលាក៏មានផ្តល់ជូនរដ្ឋសមាជិក និងរដ្ឋសង្កេតការណ៍ដែរដែលចង់សំដែងមតិរបស់ខ្លួនអំពីលទ្ធផលនៃការត្រួតពិនិត្យនេះ និងក៏មានផ្តល់ជូនស្ថាប័នសិទ្ធិមនុស្សជាតិ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងដៃគូដទៃទៀត ដើម្បីផ្តល់យោបល់ជាទូទៅដែរ។

រដ្ឋដែលស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ តែងតែមានការទទួលខុសត្រូវបឋម ដើម្បីអនុវត្តអនុសាសន៍នានាដែលមាននៅក្នុងរបាយការណ៍លទ្ធផលចុងក្រោយ។ UPR ធានាថាគ្រប់ប្រទេសត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការរីកចម្រើន ឬការខកខានក្នុងការអនុវត្តអនុសាសន៍ទាំងនេះ។ ក្នុងអំឡុងការត្រួតពិនិត្យលើកក្រោយ រដ្ឋត្រូវបានរំពឹងថា នឹងផ្តល់ព័ត៌មានអំពីវិធានការនានាដែលខ្លួនបានចាត់ឡើង ដើម្បីអនុវត្តអនុសាសន៍នានាដែលបានផ្តល់ឲ្យកាលពីលើកមុន ព្រមទាំងអំពីការវិវត្តន៍ណាមួយ នៅក្នុងវិស័យសិទ្ធិមនុស្ស។ សហគមន៍អន្តរជាតិមានតួនាទីជួយអនុវត្តអនុសាសន៍ទាំងនេះ តាមរយៈការផ្តល់ជំនួយបច្ចេកទេស និងការកសាងសមត្ថភាព ដោយពិគ្រោះយោបល់ជាមួយរដ្ឋសាមី។

កម្ពុជាត្រូវបានពិនិត្យដំបូងក្រោមដំណើរការ UPR កាលពីខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩។ នៅចុងបញ្ចប់នៃការពិនិត្យលើកដំបូងរបស់ខ្លួន កម្ពុជាបានទទួលយកទាំង៩១អនុសាសន៍ ដែលធ្វើឡើងដោយរដ្ឋនានា។[107] ជុំដំបូងនៃដំណើរការ UPR បានចប់សព្វគ្រប់កាលពីខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ នៅពេលដែលរដ្ឋសមាជិកទាំងអស់១៩៣របស់អង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវបានពិនិត្យ។ បន្ទាប់មកជុំទីពីរ បានចាប់ផ្តើម ហើយកម្ពុជាត្រូវបានពិនិត្យជាលើកទីពីរ កាលពីថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤។ គ្រប់ទិន្នន័យព័ត៌មាន ត្រូវបានដាក់ចូលសម្រាប់ការត្រួតពិនិត្យលើកទី២នេះ រួមមានរបាយការណ៍ជាតិរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងកម្រងព័ត៌មានពីយន្តការសិទ្ធិមនុស្សសហប្រជាជាតិ

---

[107] អនុសាសន៍ទាំងនេះ អាចរកបាននៅគេហទំព័រ៖ http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/KHSession6.aspx

និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ហើយព័ត៌មានទាំងនេះ សុទ្ធតែអាចរកបាននៅក្នុងគេហទំព័ររបស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។[108] កិច្ចសន្ទនានៃការពិនិត្យនេះ ក៏អាចរកមើលផងដែរនៅក្នុងគេហទំព័រនេះ។[109]

ឃ. នីតិវិធីពិសេស

នីតិវិធីពិសេសនៃក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សគឺជាអ្នកជំនាញការសិទ្ធិមនុស្សឯករាជ្យ ឬក្រុមនៃអ្នកជំនាញបែបនេះដែលរាយការណ៍ និងប្រឹក្សាយោបល់អំពីសិទ្ធិមនុស្សតាមទស្សនៈវិស័យប្រធានបទ ឬទស្សនៈវិស័យតាមប្រទេសជាក់លាក់។ អ្នកជំនាញការទាំងនេះរួមមាន អ្នករាយ-ការណ៍ពិសេស តំណាងពិសេស ក្រុមការងារ និងអ្នកជំនាញឯករាជ្យ។ គិតត្រឹមខែសីហា ឆ្នាំ២០១៧ ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស មើលខុសត្រូវលើអាណត្តិអ្នករាយការណ៍ពិសេសតាមប្រធានបទចំនួន ៤៤ គ្របដណ្តប់លើសិទ្ធិមនុស្សទាំងអស់ ពោលគឺសិទ្ធិពលរដ្ឋ នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងសិទ្ធិវប្បធម៌ និងអ្នករាយការណ៍ពិសេសតាមប្រទេស ចំនួន១២។

កន្លងមកមានអ្នករាយការណ៍ពិសេស តាមប្រធានបទមួយចំនួនបានមកបំពេញទស្សនកិច្ចនៅកម្ពុជាក្រៅផ្លូវការ ឬធ្លាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងកម្ពុជា រួមមានក្រុមការងារស្តីពី ការឃុំខ្លួនតាមទំនើងចិត្ត អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពី ការលើកស្ទួយ និងការការពារសិទ្ធិសេរីភាពនៃគំនិតនិងការសំដែងមតិ អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពី ស្ថានភាពអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពី សិទ្ធិសេរីភាពនៃការជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធី និងសមាគម អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីលំនៅដ្ឋានសមរម្យ និងអ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពី ការបង្ការទារុណកម្ម។

អ្នកកាន់អាណត្តិនីតិវិធីពិសេសបំរើការងារក្នុងសមត្ថភាពផ្ទាល់របស់ខ្លួន មានន័យថាពួកគេមិនមែនជាបុគ្គលិកសហប្រជាជាតិ មិនទទួលប្រាក់បៀវត្សសម្រាប់ការងារ ហើយមិនតំណាងឱ្យប្រទេសរបស់ពួកគេឬផលប្រយោជន៍ ពិសេសសម្រាប់ក្រុមណាមួយ។ អ្នកកាន់អាណត្តិនីមួយៗ អាចបំរើការងារយ៉ាងយូរ៦ឆ្នាំ។ ឋានៈឯករាជ្យនេះ មានបំណងអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកជំនាញទាំងនេះ អនុវត្តមុខងាររបស់ខ្លួនដោយមិនលំអៀង។ ក្នុងការបំពេញការងាររបស់ខ្លួន អ្នកកាន់អាណត្តិ ទទួលបានការគាំទ្រពីការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួល

---

[108] ឯកសារទាំងនេះអាចរកបាននៅគេហទំព័រ http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/KHSession18.aspx. ដើម្បីរកមើលការដាក់ឯកសាររបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងទីភ្នាក់ងារសហប្រជាជាតិនីមួយៗ សូមចុចលើរឹមទំព័រនៃគេហទំព័រនោះ។

[109] សូមមើលគេហទំព័រ៖ http://webtv.un.org/watch/cambodia-review-18th-session-of-universal-periodic-view/3119784522001/

បន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស(OHCHR)។ ភារកិច្ចរបស់អ្នកកាន់អាណត្តិ ត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចបង្កើត ឬបន្តអាណត្តិនីមួយៗរបស់ពួកគេ។ អ្នកកាន់អាណត្តិតាមនីតិវិធីពិសេសត្រូវរាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំជូនក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។ ភាគច្រើននៃអ្នកកាន់អាណត្តិនេះ ក៏ត្រូវរាយការណ៍ជូនមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិដែរ។

- ឃ្លាំមើលសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងប្រទេសតាមអាណត្តិរៀងៗខ្លួន ឬតាមប្រធានបទជាក់លាក់
- ស្រាវជ្រាវបញ្ហាដែលជាកង្វល់ និងកោះប្រជុំពិគ្រោះយោបល់អ្នកជំនាញ
- ទស្សនកិច្ចតាមប្រទេស។ ជាទូទៅ ទស្សនកិច្ចនីមួយៗ ត្រូវតែទទួលបានការអនុញ្ញាតពីប្រទេសនោះ បើមិនមានការអនុញ្ញាតទេ អ្នកកាន់អាណត្តិមិនអាចទៅទស្សនកិច្ចជាផ្លូវការទេ តែជាទស្សនកិច្ចក្រៅផ្លូវការ។
- ទទួល និងពិចារណាបណ្តឹងដោយផ្ទាល់ ពាក់ព័ន្ធនឹងការចោទប្រកាន់ថាមានការរំលោភបំពានសិទ្ធិមុនស្សដែលស្ថិតក្នុងដែនអាណត្តិរបស់ខ្លួន
- អំពាវនាវដល់រដ្ឋាភិបាលនានា
- ឆ្លើយតបចំពោះស្ថានភាពបន្ទាន់
- ចូលរួមវិភាគទានដល់ការអភិវឌ្ឍន៍សិទ្ធិមនុស្ស
- ចូលរួមដល់ការតស៊ូមតិ លើកកំពស់ការយល់ដឹងជាសាធារណៈ និងផ្តល់ប្រឹក្សាយោបល់អំពីកិច្ចសហការបច្ចេកទេស

ក្នុងចំណោមតួនាទីទាំងអស់ខាងលើនេះ ខ្ញុំសូមលើកយកតួនាទីមួយមកអធិប្បាយ គឺយន្តការបណ្តឹង។

បណ្តឹងតាមយន្តការនីតិវិធីពិសេស អាចអន្តរាគមន៍ដោយផ្ទាល់ជាមួយរដ្ឋាភិបាល នៃរដ្ឋភាគីអំពីការចោទប្រកាន់ពីការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្ស ដែលស្ថិតនៅក្រោមអាណត្តិការងាររបស់ខ្លួនតាមមធ្យោបាយដាក់លិខិតជូនរដ្ឋភាគី ដែលរួមមានការអំពាវនាវបន្ទាន់ និងបណ្តឹងដទៃទៀត។ កិច្ចអន្តរាគមន៍អាចទាក់ទងនឹងការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សដែលបានកើតឡើងហើយ ឬកំពុងតែកើតឡើង ឬដែលមានហានិភ័យខ្ពស់នៃការកើតឡើង។ ដំណើរការនេះ រួមមានការផ្ញើលិខិតទៅរដ្ឋភាគីសាមី ការកំណត់ពីអង្គហេតុនៃការចោទប្រកាន់ វិធាន និងបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិដែលនៅជាធរមាន កង្វល់និងបញ្ហានានារបស់អ្នកកាន់អាណត្តិ និងសំណើសុំឱ្យមានការចាត់វិធានការតាមឃ្លាំមើល។ បណ្តឹងអាចដោះស្រាយតាមករណីជាឯកត្តបុគ្គលជាការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សជាប្រព័ន្ធ ឬជាករណីដែលប៉ះពាល់ដល់ក្រុមណាមួយ ឬសហគមន៍ដោយឡែកណាមួយ ឬក៏ជាបណ្តឹងទាក់ទងនឹងខ្លឹមសារនៃសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬច្បាប់

ដែលចូលជាធរមាន គោលនយោបាយ ឬការអនុវត្តណាមួយដែលត្រូវចាត់ទុកថា មិនស្របទាំងស្រុងតាមបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ។

ការសម្រេចថាត្រូវអន្តរាគមន៍ គឺអាស្រ័យតាមឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់អ្នកកាន់អាណត្តិ និងត្រូវអាស្រ័យលើគុណវុឌ្ឍន៍នានាដែលបង្កើតឡើងតាមអាណត្តិរបស់គេរៀងៗខ្លួន ព្រមទាំងគុណវុឌ្ឍន៍ដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមប្រតិបត្តិ។ ជាទូទៅ គុណវុឌ្ឍន៍ត្រូវទាក់ទងនឹងភាពដែលអាចទុកចិត្តបាននៃប្រភព និងភាពជឿជាក់បាននៃព័ត៌មានដែលបានទទួល ភាពពិស្តារនៃព័ត៌មាន និងដែនសមត្ថកិច្ចនៃអាណត្តិរបស់ខ្លួន។

ដើម្បីឱ្យបណ្តឹងអាចយកមកវាយតម្លៃបាន ពាក្យបណ្តឹងត្រូវមាន៖

- អត្តសញ្ញាណជនរងគ្រោះ
- អត្តសញ្ញាណជនជាប់ចោទ ដែលត្រូវចោទប្រកាន់ពីការរំលោភបំពាននោះ (ប្រសិនជាស្គាល់) រួមទាំងព័ត៌មានសំខាន់ៗអំពីតួអង្គពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ រាប់ទាំងតួអង្គមិនមែនជារដ្ឋ ប្រសិនបើមាន។
- អត្តសញ្ញាណជន ឬអង្គការដែលដាក់ពាក្យបណ្តឹង ប្រសិនបើផ្សេងពីជនរងគ្រោះ (ព័ត៌មាននេះ នឹងត្រូវរក្សាជាការសម្ងាត់)
- កាលបរិច្ឆេទ ទីកន្លែង និងការអធិប្បាយពិស្តារពីកាលៈទេសៈនៃរឿងហេតុ ឬការរំលោភបំពាន
- ត្រូវចងចាំថា នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ជនរងគ្រោះ គ្រួសារជនរងគ្រោះ ឬតំណាង គួសបង្ហាញឱ្យបានច្បាស់ថា ខ្លួនបានយល់ព្រម ឬមិនយល់ព្រម
    - ឱ្យបង្ហាញអត្តសញ្ញាណជនរងគ្រោះដល់រដ្ឋាភិបាល នៅក្នុងសំណៅឆ្លើយឆ្លងរវាងនីតិវិធីពិសេស និងរដ្ឋភាគី
    - អត្តសញ្ញាណរបស់ជនរងគ្រោះមានដាក់នៅក្នុង របាយការណ៍ជាសាធារណៈដាក់ទៅក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។
- ព័ត៌មានពិស្តារដទៃទៀតអាចនឹងតម្រូវឱ្យបំពេញបន្ថែម ទៅតាមប្រភេទជាក់លាក់នៃការរំលោភបំពាន អាស្រ័យទៅតាមការទាមទាររបស់អាណត្តិនីមួយៗ

- បណ្តឹងទាំងឡាយណាដែលប្រើប្រាស់ពាក្យពេជន៍វាយប្រហារ ឬមានហេតុផលនយោបាយយ៉ាងជាក់ច្បាស់មិនត្រូវយកមកពិចារណាទេ។ ពាក្យបណ្តឹងមិនត្រូវពឹងផ្អែកទាំងស្រុងតែលើព័ត៌មានដែលមាននៅតាមសារព័ត៌មាននោះទេ។

ទម្រង់នៃពាក្យបណ្តឹង អាចរកបានតាមគេហទំព័រដូចមានភ្ជាប់មកនេះ ហើយដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការដាក់ពាក្យបណ្តឹង ពេលបំពេញតាមការទាមទារនៃទម្រង់នេះហើយ គ្រាន់តែចុចត្រង់ដាក់ពាក្យបណ្តឹងជាការស្រេច៖

https://spsubmission.ohchr.org/

ពាក្យបណ្តឹងក៏អាចទទួលបានដែរ ទោះបីមិនបានធ្វើតាមទម្រង់ដែលផ្តល់ឱ្យនេះក៏ដោយ តែត្រូវធ្វើតាមសារអេឡិចត្រូនិចទៅកាន់៖urgent-action@ohchr.org ឬធ្វើតាមប្រៃសណីយ៍ទៅ៖

OHCHR-UNOG
8-14 Avenue de la Paix
1211 Geneva 10
Switzerland

ដោយឡែកអាណត្តិរបស់អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជាក៏ដូចអ្នកកាន់អាណត្តិ ពិសេសដទៃទៀតដែរ គឺត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងដោយក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស គ្រាន់តែអាណត្តិសម្រាប់កម្ពុជាគឺត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយផ្អែកលើកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស ដែលបានចុះហត្ថលេខាកាលពីឆ្នាំ១៩៩១។ តួនាទីរបស់អ្នករាយការណ៍ពិសេស គឺវាយតម្លៃអំពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្ស រាយការណ៍ជាសាធារណៈពីស្ថានភាពនេះ និងធ្វើការជាមួយរដ្ឋាភិបាល សង្គមស៊ីវិលនិងអ្នកដទៃទៀត ដើម្បីជំរុញកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិនៅក្នុងវិស័យនេះ។ អ្នករាយការណ៍ពិសេសធ្វើទស្សនកិច្ច ឬបំពេញបេសកកម្មទៀងទាត់មកកាន់កម្ពុជា និងរាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំជូនក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។ អ្នករាយការណ៍ពិសេសសព្វថ្ងៃគឺ លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ រ៉ូណា ស្មីត (ជនជាតិអង់គ្លេស) លោកស្រីត្រូវបានតែងតាំងជាអ្នករាយការណ៍ពិសេស កាលពីខែមីនា ឆ្នាំ២០១៥។ មុនអាណត្តិរបស់លោកស្រី គឺលោកសូរិយាប្រាសាទ ស៊ូប៊ែឌី (ជនជាតិនេប៉ាល់) លោកជាសាស្ត្រាចារ្យសកលវិទ្យាល័យ លីដ ចក្រភពអង់គ្លេស។ លោកកាន់អាណត្តិនេះពីឆ្នាំ២០០៨ ដល់ឆ្នាំ២០១៥។

មុនអ្នករាយការណ៍ពិសេសទាំងពីររូបនេះ អ្នកកាន់អាណត្តិនេះសម្រាប់កម្ពុជា ត្រូវបានតែងតាំងដោយលោកអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ហេតុដូច្នេះមានឈ្មោះហៅផ្លូវការ

ថា តំណាងពិសេសរបស់អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលមានអាណត្តិជាបន្តបន្ទាប់ដូចខាងក្រោម៖

១- លោកចៅក្រម មៃឃើល ឃើប៊ី (ជនជាតិអូស្រ្តាលី)៖ ១៩៩៣-១៩៩៦

២- លោក តូម៉ាស់ ហាំម៉ាប៊ឺហ្គ (ជនជាតិស៊ុយអ៊ែត)៖ ១៩៩៦-២០០០

៣- លោកសាស្រ្តាចារ្យ ភីតធី ឰយព្រេច (ជនជាតិអូទ្រីស)៖ ២០០០-២០០៥ លោកក៏ជាព្រឹទ្ធបុរសនៃសកលវិទ្យាល័យច្បាប់នៅ កាណាដា

៤- លោកសាស្រ្តាចារ្យ យ៉ាស់ ហ្គាយ (ជនជាតិកេនយ៉ា)៖ ២០០៥-២០០៨ លោកជាសាស្រ្តាចារ្យច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិនៅសកលវិទ្យាល័យ ហុងកុង។

៣. ស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញា

ជាថ្មីម្តងទៀត ស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាគឺជាស្ថាប័នដែលបង្កើតឡើងដោយសន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សនីមួយៗ។ សន្ធិសញ្ញា ចងកាតព្វកិច្ចផ្លូវច្បាប់ដល់រដ្ឋនានាដែលទទួលយកដោយស្ម័គ្រចិត្ត និងអនុម័តដោយរដ្ឋសមាជិកនានាក្នុងក្របខ័ណ្ឌមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ។ ជាទូទៅរដ្ឋភាគីត្រូវជាប់កាតព្វកិច្ចស្នូលចំនួនបីតាមសន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្ស៖

- កាតព្វកិច្ច ***គោរព៖*** មិនធ្វើអ្វីឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិនានា ដោយជៀសវាងការរំលោភសិទ្ធិ
- កាតព្វកិច្ច ***ការពារ៖*** គឺបង្ការការរំលោភសិទ្ធិនានា តាមរយៈការអនុម័តគោលនយោបាយច្បាប់ ឬលិខិតបទដ្ឋាននានាដើម្បីធានាការពារដល់ការអនុវត្តសិទ្ធិនានា
- កាតព្វកិច្ច ***បំពេញ៖*** ចាត់វិធានការដើម្បីធានាការសម្រេចបានសិទ្ធិនានា

រហូតមកដល់ពេលនេះ សន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សសំខាន់ៗទាំងអស់មាន៩ និងមានអមដោយពិធីសារបន្ថែមមួយ ឬច្រើន។ សន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សទាំងនេះ រួមមាន៖

៣.១. អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងពូជសាសន៍

ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៥ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៦៩។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគីនៅថ្ងៃទី២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៨៣។ អនុសញ្ញានេះ បង្កើតស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាមួយ តាមមាត្រា៨ គឺគណៈកម្មាធិការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងពូជសាសន៍ មានសមាជិក១៨រូប។ រដ្ឋភាគីជាប់កាតព្វកិច្ច

ត្រូវដាក់របាយការណ៍បឋមក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំ ក្រោយពីចូលជារដ្ឋភាគី និងរបាយការណ៍បន្ទាប់ នៅរៀងរាល់ពីរឆ្នាំ។

៣.២ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ

ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៦ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគីនៅថ្ងៃទី២៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩២។ កតិកាសញ្ញានេះ បង្កើតស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាមួយ តាមមាត្រា២៨ គឺគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សមានសមាជិក១៨រូប។ រដ្ឋភាគីជាប់កាតព្វកិច្ច ត្រូវដាក់របាយការណ៍បឋមក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំ ក្រោយពីចូលជារដ្ឋភាគី និងរបាយការណ៍បន្ទាប់ នៅរៀងរាល់៤ឆ្នាំម្តង។

- ពិធីសារបន្ថែមទី១ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពី សិទ្ធិពលរដ្ឋនិងសិទ្ធិនយោបាយទាក់ទងនឹងការទទួលយកនីតិវិធីបណ្តឹងត្រូវបានអនុម័តដោយ មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជា-ជាតិ នៅថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៦ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។ កម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខាលើពិធីសារបន្ថែមនេះ នៅថ្ងៃទី២៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៤
- ពិធីសារបន្ថែមទី២ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពី សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយសំដៅលុបបំបាត់ទោសប្រហារជីវិតត្រូវបានអនុម័តដោយមហា សន្និបាតអង្គការសហ-ប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨៩ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩១។ កម្ពុជាមិនទាន់បានផ្តល់សច្ចាប័ននៅឡើយទេ។

៣.៣ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពី សិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌

ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៦ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី៣ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៦។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគីនៅថ្ងៃទី២៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩២។ កតិកាសញ្ញានេះបានប្រគល់តួនាទីឱ្យក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ជាអ្នកឃ្លាំមើលការអនុវត្តកតិកាសញ្ញានេះ តាមមាត្រា១៦ និងមាត្រា១៧។ រហូតដល់ថ្ងៃទី២៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៨៥ ទើបគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីអនុវត្តមុខងារនេះតាមសេចក្តីសម្រេចលេខ១៩៨៥/១៧ របស់ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម។ គណៈកម្មាធិការនេះមានសមាជិក១៨រូប។ រដ្ឋភាគីជាប់កាតព្វកិច្ចត្រូវដាក់របាយការណ៍បឋមក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំ ក្រោយពីចូលជារដ្ឋភាគី និងរបាយការណ៍បន្ទាប់ នៅរៀងរាល់៥ឆ្នាំម្តង។

- ពិធីសារបន្ថែមនៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ ទាក់ទងនឹងការទទួលយកនីតិវិធីបណ្តឹងត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជា-

ជាតិនៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៣។ កម្ពុជាមិនទាន់បានផ្តល់សច្ចាប័ននៅឡើយទេ។

៣.៤ អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពី ការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនារីភេទ

ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៩ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៨១។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគីនៅថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩២។ អនុសញ្ញានេះ បង្កើតស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាមួយ តាមមាត្រា១៧ គឺគណៈកម្មាធិការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនារីភេទមានសមាជិក១៨រូប។ រដ្ឋភាគីជាប់កាតព្វកិច្ចត្រូវដាក់របាយការណ៍បឋមក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំ ក្រោយពីចូលជារដ្ឋភាគី និងរបាយការណ៍បន្ទាប់នៅរៀងរាល់៤ឆ្នាំ។

- ពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនារីភេទ ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី៦ តុលា ឆ្នាំ១៩៩៩ និងចូលជាធរមាន នៅថ្ងៃទី២២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០០។ ជាពិធីសារបន្ថែមមួយដែលបើកសិទ្ធិឱ្យមានការប្តឹងផ្ទាល់ទៅគណៈកម្មាធិការស្តីពី ការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងនារីភេទ។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគីនៅថ្ងៃទី១៣ តុលា ឆ្នាំ២០១០។

៣.៥ អនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្ត ឬទណ្ឌកម្មឯទៀតដែលឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ទាបបន្ថោក

ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨៤ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៨៧។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគីនៅថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩២។ អនុសញ្ញានេះ បង្កើតស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាមួយ តាមមាត្រា១៧ គឺគណៈកម្មាធិការប្រឆាំងទារុណកម្ម មានសមាជិក១០រូប។ រដ្ឋភាគីជាប់កាតព្វកិច្ច ត្រូវដាក់របាយការណ៍បឋមក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំ ក្រោយពីចូលជារដ្ឋភាគី និងរបាយការណ៍បន្ទាប់ នៅរៀងរាល់៤ឆ្នាំម្តង។

- ពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្មនិងការប្រព្រឹត្ត ឬទណ្ឌកម្មឯទៀតដែលឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ទាបបន្ថោក ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០២ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦។ គឺជាពិធីសារបន្ថែមមួយដែលមិនបានបង្កើតនីតិវិធីបណ្តឹងទេ

តែបានបង្កើតអនុគណៈកម្មាធិការបង្ការទារុណកម្មដែលមានតួនាទី និងអាណត្តិចុះទៅត្រួតពិនិត្យកន្លែងដកហូតសេរីភាពទាំងអស់របស់រដ្ឋភាគី។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគីនៅថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧ ហើយអនុគណៈកម្មាធិការបង្ការទារុណកម្ម ធ្លាប់ចុះមកទស្សនកិច្ចកម្ពុជាយើងចំនួន២ដងរួចមកហើយ។

៣.៦ អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ

ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី២០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៨៩ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគីនៅថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩២។ អនុសញ្ញានេះ បង្កើតស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាមួយ តាមមាត្រា៤២ គឺគណៈកម្មាធិការស្តីពីសិទ្ធិកុមារ មានសមាជិក១០រូប។ រដ្ឋភាគីជាប់កាតព្វកិច្ច ត្រូវដាក់របាយការណ៍បឋមក្នុងរយៈពេល២ឆ្នាំ ក្រោយពីចូលជារដ្ឋភាគី និងរបាយការណ៍បន្ទាប់ នៅរៀងរាល់៥ឆ្នាំម្តង។

- ពិធីសារបន្ថែមទី១នៃអនុសញ្ញាស្តីពី សិទ្ធិកុមារពាក់ព័ន្ធនឹងការចូលរួមរបស់កុមារក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី២៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០០ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី១២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០២។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគីនៅថ្ងៃទី១៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៤។
- ពិធីសារបន្ថែមទី២នៃអនុសញ្ញាស្តីពី សិទ្ធិកុមារពាក់ព័ន្ធនឹងការលក់កុមារ ពេស្យាកម្មកុមារ និងរូបភាព/សម្ភារៈអាសអាភាសកុមារ ត្រូវបានអនុម័តដោយ មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី២៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០០ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០០២។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគីនៅថ្ងៃទី៣០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០២។
- ពិធីសារបន្ថែមទី៣ នៃអនុសញ្ញាស្តីពី សិទ្ធិកុមារពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលយកនីតិវិធីបណ្តឹង ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី១៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤។ កម្ពុជាមិនទាន់បានផ្តល់សច្ចាប័ននៅឡើយទេ។

៣.៧ អនុសញ្ញាស្ដីពីការការពារសិទ្ធិរបស់ពលករទេសន្តរប្រវេសន៍គ្រប់រូបនិង សមាជិកគ្រួសាររបស់ពួកគេ

ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩០ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៣។ កម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខា នៅថ្ងៃទី២៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៤។ អនុសញ្ញានេះបង្កើតស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាមួយ តាមមាត្រា៧២ គឺគណៈកម្មាធិការសម្រាប់ការពារសិទ្ធិរបស់ពលករទេសន្តរប្រវេសន៍គ្រប់រូប និងសមាជិកគ្រួសាររបស់ពួកគេមានសមាជិក១៤រូប។ រដ្ឋភាគីជាប់កាតព្វកិច្ច ត្រូវដាក់របាយការណ៍បឋមក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំ ក្រោយពីចូលជារដ្ឋភាគី និងរបាយការណ៍បន្ទាប់នៅរៀងរាល់៥ឆ្នាំម្តង។

៣.៨ អនុសញ្ញាស្ដីពីសិទ្ធិជនពិការ

ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៦ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៨។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគីនៅថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២។ អនុសញ្ញានេះ បង្កើតស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាមួយ តាមមាត្រា៣៤ គឺគណៈកម្មាធិការស្តីពីសិទ្ធិជនពិការ មានសមាជិក១៨ រូប។ រដ្ឋភាគីជាប់កាតព្វកិច្ចត្រូវដាក់របាយការណ៍បឋមក្នុងរយៈពេល២ឆ្នាំ ក្រោយពីចូលជារដ្ឋភាគី និងរបាយការណ៍បន្ទាប់ នៅរៀងរាល់៤ឆ្នាំម្តង។

- ពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាស្ដីពីសិទ្ធិជនពិការ ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៦ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៨។ កម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខា នៅថ្ងៃទី១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៧។

៣.៩ អនុសញ្ញាស្ដីពីការការពារជនគ្រប់រូបពីការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ

ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៦ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី២៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០។ កម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋភាគី នៅថ្ងៃទី២៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣។ អនុសញ្ញានេះ បង្កើតស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាមួយ តាមមាត្រា២៦ គឺគណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ មានសមាជិក១០រូប។ រដ្ឋភាគីជាប់កាតព្វកិច្ចត្រូវដាក់របាយ-ការណ៍រៀងរាល់២ឆ្នាំម្តង ក្រោយពីចូលជារដ្ឋភាគី។

ដូច្នេះ តាមសន្ធិសញ្ញាទាំង៩ខាងលើ ស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាក៏ត្រូវមាន៩ស្ថាប័នដែរ ដោយបូករួមនឹងអនុគណៈកម្មាធិការបង្ការទារុណកម្ម ដែលបង្កើតឡើងដោយពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្មផង សរុបទាំងអស់មានស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាចំនួន១០។

ជារួមស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាមានសមាសភាពជា

- អ្នកជំនាញឯករាជ្យដែលបានចាត់តាំង និងជ្រើសតាំងដោយរដ្ឋភាគីសម្រាប់អាណត្តិ៤ ឆ្នាំ។
- សមាជិកភាព៖ ចាប់ពី១០ ទៅ ២៥នាក់ អាស្រ័យតាមគណៈកម្មាធិការនីមួយៗ។ បច្ចុប្បន្នមានសមាជិកសរុបចំនួន១៧២នាក់ ក្នុងស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាចំនួន១០។
- លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ៖ ជំនាញ ការចែងចែកស្មើគ្នាតាមភូមិសាស្ត្រ ភាពជាតំណាងនៃប្រព័ន្ធច្បាប់ចម្បងៗ និងទម្រង់ផ្សេងៗគ្នានៃអារ្យធម៌ និងភាពជាតំណាងយេនឌ័រដែលមានតុល្យភាពគ្នា
- មិនយកប្រាក់បៀវត្ស ហើយបម្រើការផ្អែកលើសមត្ថភាពរបស់ខ្លួនផ្ទាល់

ស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាទាំងនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីឃ្លាំមើលការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចតាមសន្ធិសញ្ញារបស់រដ្ឋភាគីតាមរយៈ៖

- ការពិនិត្យរបាយការណ៍របស់រដ្ឋភាគី
- ការពិនិត្យលើបណ្តឹង
- ការចុះទៅទស្សនកិច្ចរដ្ឋភាគីតាមរយៈបណ្តឹង។ ពេលទទួលបានបណ្តឹង ស្ថាប័នសន្ធិ-សញ្ញាអាចបើកការស៊ើបសួរ។ ការស៊ើបសួរអាចធ្វើបានលើឯកសារភស្តុតាងដែលផ្តល់ឱ្យ ឬចុះទៅទស្សនកិច្ចដល់ទីកន្លែង របស់រដ្ឋភាគី។ បើរដ្ឋភាគីមិនអនុញ្ញាត ការចុះទៅស៊ើបសួរដល់កន្លែងក៏មិនអាចធ្វើបានដែរ។

` ក្រៅពីនេះ ស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញា មានកិច្ចការពីរធំទៀត គឺការពិគ្រោះយោបល់លើប្រធានបទដែលជាកង្វល់របស់ខ្លួន និងការអនុម័តសេចក្តីពន្យល់ទូទៅនៃបទប្បញ្ញត្តិនានារបស់សន្ធិ-សញ្ញាដែលខ្លួនទទួលបន្ទុក។

ចំពោះយន្តការបណ្តឹងតាមស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញា គណៈកម្មាធិការនីមួយៗអាចពិចារណាលើពាក្យបណ្តឹងរបស់បុគ្គលដែលជឿថាសិទ្ធិរបស់ខ្លួនត្រូវបានគេរំលោភបំពាន។ លក្ខខណ្ឌទូទៅនៃការទទួលយកបាននៃបណ្តឹង៖

- រដ្ឋត្រូវតែជារដ្ឋភាគីនៃសន្ធិសញ្ញានោះ
- រដ្ឋត្រូវតែជារដ្ឋភាគីដែលបានយល់ព្រមទទួលយកនីតិវិធីបណ្តឹងលក្ខណៈជាបុគ្គល

- ការប្រើប្រាស់អស់មធ្យោបាយ ឬលទ្ធភាពក្នុងការដោះស្រាយបណ្តឹងនេះនៅថ្នាក់ជាតិ ឬនៅក្នុងស្រុក ឬការដោះស្រាយនោះ ប្រើពេលយូរហួសហេតុពេក។
- មិនធ្លាប់ប្តឹងទៅយន្តការអន្តរជាតិណាមួយ ឬស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិផ្សេងទៀត
- ការរំលោភបំពាននេះ ត្រូវតែកើតឡើងនៅពេលដែលរដ្ឋនោះក្លាយជារដ្ឋភាគី ឬបានកើតឡើងហើយបន្តរហូតដល់ពេលរដ្ឋនោះក្លាយជារដ្ឋភាគី។
- និងមានលក្ខខណ្ឌជាច្រើនទៀត អាស្រ័យតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរបស់សន្ធិសញ្ញានីមួយៗ។

ក្នុងចំណោមស្ថាប័នសន្ធិសញ្ញាទាំង១០ មានតែអនុគណៈកម្មការបង្ការទារុណកម្ម (SPT) មួយគត់ដែលមិនទទួលពាក្យបណ្តឹង។ វាជាស្ថាប័នមួយបង្កើតឡើងដោយពិធីសារបន្ថែម នៃអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម មានអាណត្តិការងារចុះទៅពិនិត្យមើលទីកន្លែងដកហូតសេរីភាពទាំងអស់នៅគ្រប់រដ្ឋភាគី ក្នុងគោលបំណងបង្ការទារុណកម្ម។ ទីកន្លែងដកហូតសេរីភាពមានដូចជាពន្ធនាគារ មណ្ឌលឃុំខ្លួនរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ មណ្ឌលសង្គមកិច្ច មណ្ឌលបន្សាបគ្រឿងញៀន មន្ទីរពេទ្យឆ្កួត កន្លែងដាក់វិន័យ-ទណ្ឌកម្មនៅតាមសាលា...។ល។

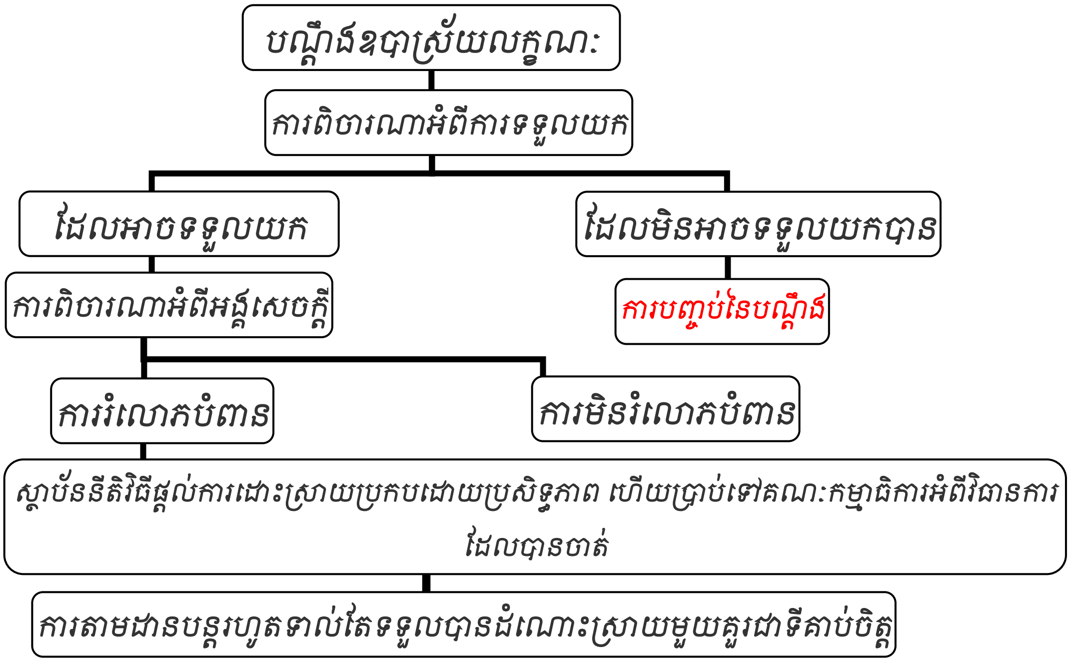

<u>ឯកសារយោង៖</u>

- http://www.un.org/en/index.html
- http://www.ohchr.org/EN/pages/home.aspx
- http://cambodia.ohchr.org/
- ធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិ
- កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ
- កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌
- អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងពូជសាសន៍
- អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនារីភេទ
- អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ
- អនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្ត ឬទណ្ឌកម្មឯទៀតដែលឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ទាបបន្ថោក
- អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិជនពិការ
- អនុសញ្ញាស្តីពី ការការពារពលករទេសន្តរប្រវេសន៍គ្រប់រូប និងសមាជិកគ្រួសារទាំងអស់របស់ពួកគេ
- អនុសញ្ញាស្តីពីការការពារជនគ្រប់រូបពីការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ